

SILVER BUSINESS

PODNIKÁNÍ A ZAMĚSTNÁVÁNÍ SENIORŮ

Závěrečná zpráva

Květen 2018

© 2018 Ipsos. All rights reserved. Contains Ipsos' Confidential and Proprietary information and may not be disclosed or reproduced without the prior written consent of Ipsos.

AMSP ČR sdružuje na otevřené, nepolitické platformě malé a střední podniky a živnostníky i jejich organizace z celé České republiky. Kromě návrhů legislativy se zabývá také tématy jako je export, inovace, financování či vzdělávání.

Ve spolupráci se svými partnery AMSP ČR průběžně realizuje projekty cílené na aktuální otázky ve své oblasti působení, podporované výzkumy trhu.

Hlavním cílem výzkumu je:

- a) zmapovat zájem osob ve věku 55 let a více o podnikání a okolnosti takového podnikání
- b) zjistit zájem MSP o zaměstnance ve věku 55 let a více a okolnosti jejich zaměstnávání

Výzkum mezi (pre)seniory ve věku 55-75

Výzkum mezi malými a středními podniky

**Metoda
výzkumů**

CASI online panelové dotazování
ve dnech 10.5.-15.5.

CATI – telefonické dotazování
ve dnech 2.5.-11.5.

**Cílové
skupiny**

Lidé ve věku 55-75 let

Malé a střední firmy
(5-250 zaměstnanců) – ředitelé, jednatelé,
personalisté

**Velikosti
vzorku**

N=315

N=250

**Výzkumné
nástroje**

Strukturovaný dotazník do 10 minut

Strukturovaný dotazník do 10 minut

A man with grey hair, wearing a dark suit and tie, is seated at a round wooden table in a modern office. He is looking down at a document he is holding in his hands, with a thoughtful expression. The background shows office shelves with books and a computer monitor. A semi-transparent dark grey banner is overlaid across the middle of the image, containing the text 'Shrnutí výsledků' in white.

Shrnutí výsledků

Hlavní závěry - (PRE)SENIORŮ

Lidé ve věku 55 let a více se shodují, že **psychická či fyzická aktivita přispívá dobrému zdraví** a pomáhá prodlužovat život. Nejčastějšími jejich aktivitami je turistika, četba, hlídání vnoučat.

Polovina dotazovaných **pobírá starobní důchod**, třetina pracuje na **plný úvazek**. Zaměstnaní často vnímají práci **jako zdroj příjmu, sociálního kontaktu a psychické pohody**.

2 z 10 dotazovaných si **dovedou představit**, že by začali ještě podnikat, **8 z 10 tomu nechtělo věnovat plných 8 hodin denně** a byla by pro ně **důležitá zejména podpora rodiny**.

Třetina lidí ve věku 55 let a více si dovede představit do budoucna **částečný úvazek nebo práci formou DPČ**.

8 z 10 firem zaměstnává lidi ve věku 55 let a více.

Hodnocení zaměstnanců ve věku 55 let a více je **nadprůměrné**. Je ceněna zejména jejich zkušenost. S dobrým hodnocením souvisí i výše mezd, která je taktéž **nadprůměrná**.

25% firem **projevilo zájem spolupracovat** s lidmi ve věkové skupině 55 let a více jako s OSVČ. Polovina by je zaměstnala na **částečný úvazek či DPČ**.

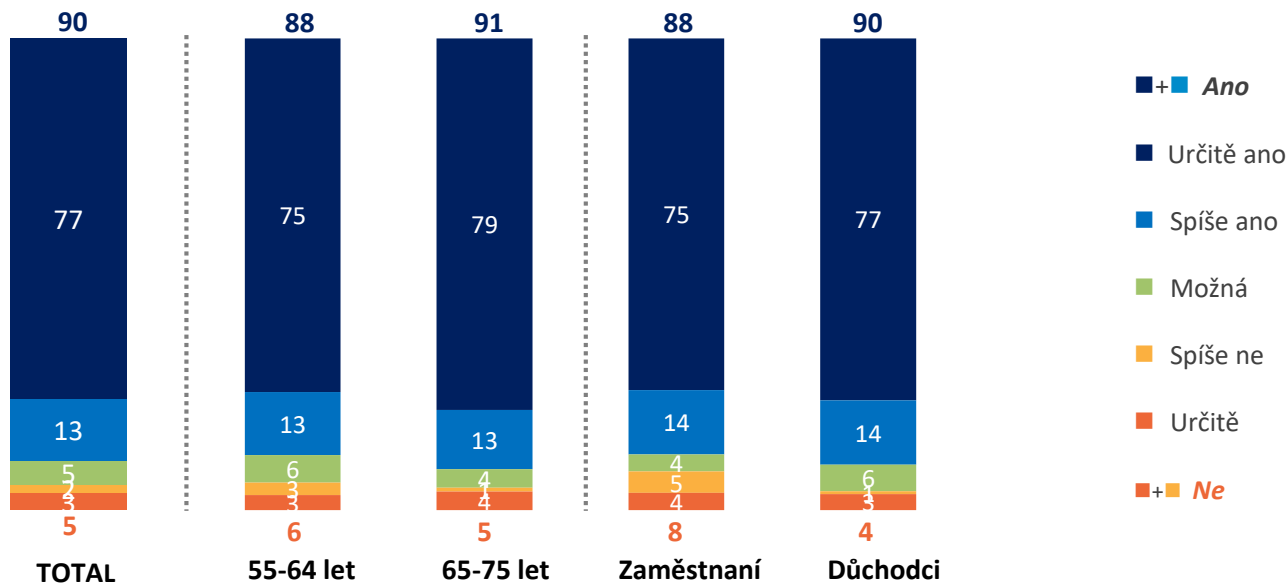
Podniky se zájmem o zaměstnance v dané věkové skupině by od nich překvapivě očekávaly **osmihodinovou pracovní dobu**.

A man with glasses and a light blue striped shirt is working on a network switch in a laboratory setting. He is holding a pink pencil and a small component. The background shows a desk with various tools and equipment.

Výsledky v detailu: VÝZKUM MEZI PRE(SENIORY)

Lidé ve věku 55 let a více se shodují, že psychická či fyzická aktivita pomáhá prodloužit život a zlepšuje zdraví.

Prodlužuje psychická a fyzická aktivita život? v %

Q1. Souhlasíte s tím, že pro delší život a lepší zdraví je pro lidi ve věku 55 let a více důležité především zůstat psychicky a fyzicky aktivní?
n=315/ 188/127/110/176

Nejrozšířenější volnočasovou aktivitou u dané věkové skupiny je turistika, ale i četba, internet a hlídání vnoučat.

Co děláte pro zdraví? v %

	TOTAL	55-64 let	65-75 let	Zaměstnaní	Důchodci
Pěší turistika	58	60	55	67	49
Luštěm křížovky	56	50	65	51	60
Čtu knihy	50	46	57	49	49
Hlídám vnoučata	43	41	46	34	51
Vyhledávám na internetu odborné články	43	42	43	38	42
Komunikuji s lidmi na sociálních sítích	41	44	38	38	41
Učím se pracovat s novými technologiemi	35	36	34	43	29
Chodím na rehabilitace, cvičení	24	26	21	28	22
Pravidelně sportuji	17	20	13	23	13
Chodím do klubů/sdružení pro (pre)seniory	6	3	11	1	10
Chodím na školu 3. věku	3	3	4	2	5
Jiné	19	16	24	14	21
Žádné	2	2	2	3	1

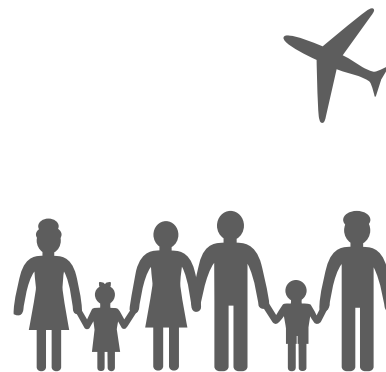
Vzdělanější lidé více čtou články, knihy a učí se technologiím. Větší aktivita je taky typická pro zaměstnance ze státního sektoru.

Q2. Člověk může ve volném čase dělat mnoho věcí pro své fyzické i psychické zdraví. Co z následujících aktivit/činností pro ně děláte vy?
n=315/ 188/127/110/176

Nejčastěji se staví (pre)senioři k práci čistě jako ke zdroji příjmů a udržovateli sociálního života. Práce jim také pomáhá být v psychicky v pohodě.

Postoje k práci, v %

Práce mi umožňuje uživit mou rodinu a pokrýt náklady na volný čas	62
Práce mi pomáhá udržet vztahy s jinými lidmi	61
Práce mi pomáhá zůstat v psychické pohodě	50
Práce mě baví	47
Práce mi pomáhá udržovat společenské postavení	24
Práce je pro mě rutinou	16
Práce je nutné zlo pro zajištění živobytí	12
Práce mě otravuje, radši bych už byl/a v důchodu	8
Žádné	2

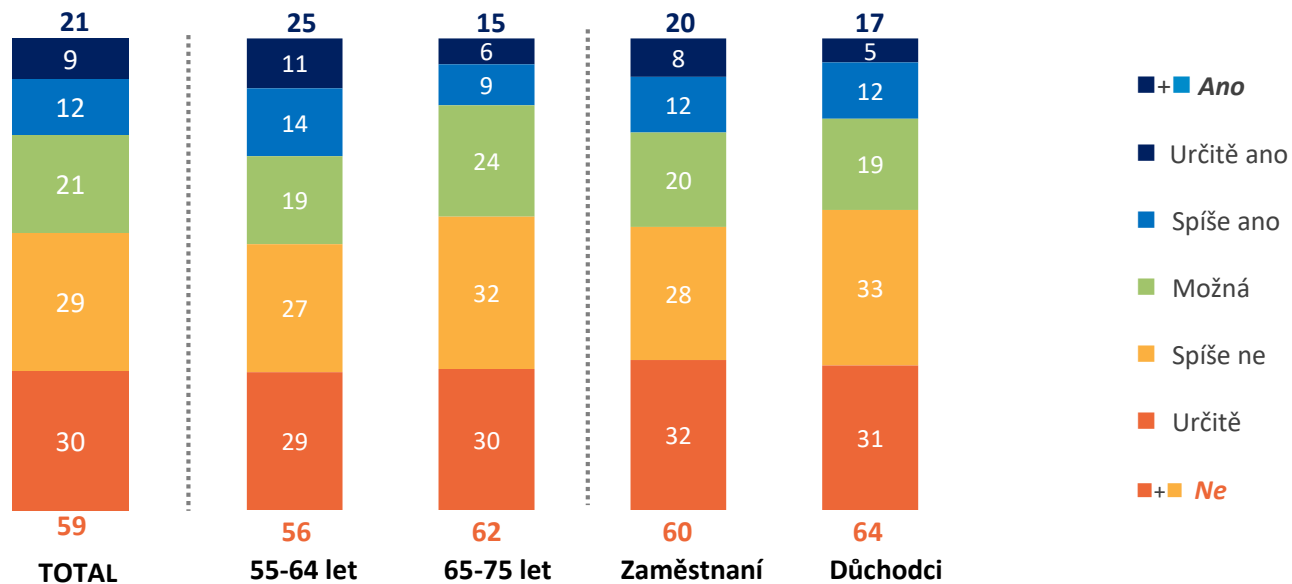
Práce baví častěji ženy než muže.

Q3. Člověk může mít různé postoje k práci/zaměstnání. Vyberte výroky, se kterými v současné chvíli vzhledem k vaší životní situaci souhlasíte.

n=110

Pětina seniorů nevyklučuje možnost začít podnikat.

Zhodnocení možnosti začít v budoucnu podnikat, v %

Komentář AMSP ČR:

Jestliže 25 % lidí v předdůchodovém věku uvažuje o tom, že začnou podnikat, jedná se již o poměrně velkou skupinu obyvatel, která dává najevo, že má zájem o aktivní způsob života.

Q4. Dovedete si představit, že byste v budoucnu začal/a podnikat nebo spolupracovat s nějakou menší firmou jako podnikatel?
n=315/ 188/127/110/176

Jako nejčastěji zmiňovaný důvod pro nezájem o podnikání byl uváděn věk.

Bariéry pro podnikání, v %

Věk	31
Nemám na to talent/vlohy	9
Administrativa, zákony	8
Příliš mnoho starostí, je to náročné	7
Zdravotní stav	6
Už jsem podnikal	6
Nemám na to, necítím se na to, nezvládl bych to	6
Chybějící kapitál	5
Jsem v důchodu	5
Riskantní	4
Špatné podmínky k podnikání	4

V minulosti jsem podnikal a již po tom netoužím. Jsem finančně zajištěn.

Nemám k tomu potřebnou odvahu.

Celý svůj profesní život jsem byl v maximálním nasazení a posledních 15 let jsem učil, takže v současné době se snažím o to, abych nemusel mít zodpovědnost za nikoho jiného než za sebe a svoji rodinu

Už jsem dost stará a nemocná.

Nemám na to čas a nikdy mě to nelákalo, ani v mladším věku.

Malí podnikatelé nemají podmínky pro plnohodnotné podnikání.

Komentář AMSP ČR:

V součtu téměř pětina starších lidí vidí jako bariéru v podnikání příliš byrokracie a komplikovaně nastavené podmínky.

Q5. Z jakého důvodu byste nechtěl/a být podnikatele/kou?
n=185

Zobrazeny pouze odpovědi s četností 4 % a více.

Nejčastěji motivuje dotazované k podnikání finanční zisk.

Motivace pro podnikání, v %

Peníze	25
Nezávislost	13
Být aktivní	12
Nová zkušenost/změna	8
Zajímavá práce	8
Možnost osobního rozvoje	6
Komunikace s lidmi	6
Již podnikám	5
Seberealizovat se, uplatnit se, být užitečný	5
Být užitečný, prospěšný, dělat něco smysluplného	4
Jsem pánem svého času	3

Naučit se něco nového. Být finančně nezávislá a předat druhým své zkušenosti.

Určitý domácí stereotyp.

Profesní zkušenosti, díky p. Kalouskovi nízký důchod, nemůžu si dopřát dražší potraviny, oblečení a to po čem toužím. Jelikož jsem vášnivým příznivcem železnice, věnuji se mnoho let modelářství, toužím jet s manželkou vlakem např. Transsibiřskou magiátrálou nebo do Pekingu, ale vím, že toto přání je nesplnitelné.

Poznávat a učit se nové věci, něco smysluplného dělat.

V důchodu je času dost a je třeba využít čas co nejlépe.

Vylepšit si svoje životní uplatnění a pokud mě to bude i bavit, coby ne.

Komentář AMSP ČR:

Je zřejmé, že peníze nejsou jediným důvodem, proč jít v pokročilém věku do podnikání. 40 % těch, co chtějí jít podnikat v důchodovém věku, tak činí proto, aby byli aktivní, prospěšní a chtějí komunikovat s lidmi. To je velká příležitost pro jejich zapojení.

Q6. Co Vás motivuje začít podnikat?
n=130

Zobrazeny pouze odpovědi s četností 3% a více.

Pokud jde o podporu při podnikání, přibližně polovina dotazovaných spoléhá na rodinu, ženy ještě více než muži.

Co by pomohlo při podnikání? v %

	TOTAL	55-64 let	65-75 let	Zaměstnaní	Důchodci
Podpora rodiny a nejbližšího okolí	46	47	45	41	50
Pomoc s vyřizováním daní	30	32	26	35	28
Dostatek informačních materiálů k tématu podnikání seniorů	30	26	35	22	34
Finanční podpora od finanční instituce	29	33	22	38	24
Pomoc s administrativou	29	32	24	33	27
Nejprve si vyslechnout názory seniorů, kteří podnikají	19	18	20	16	22
Setkávání vrstevníků se stejnými zájmy a předávání zkušeností – kluby, spolky, neformální setkávání	19	16	23	8	24
Kurzy / semináře typu „krok za krokem při startu podnikání“ pro začínající podnikatele–seniory (55+)	18	17	20	17	21
Vzdělávací kurzy pro začínající podnikatele	17	18	16	23	14
Žádné	19	17	21	22	15

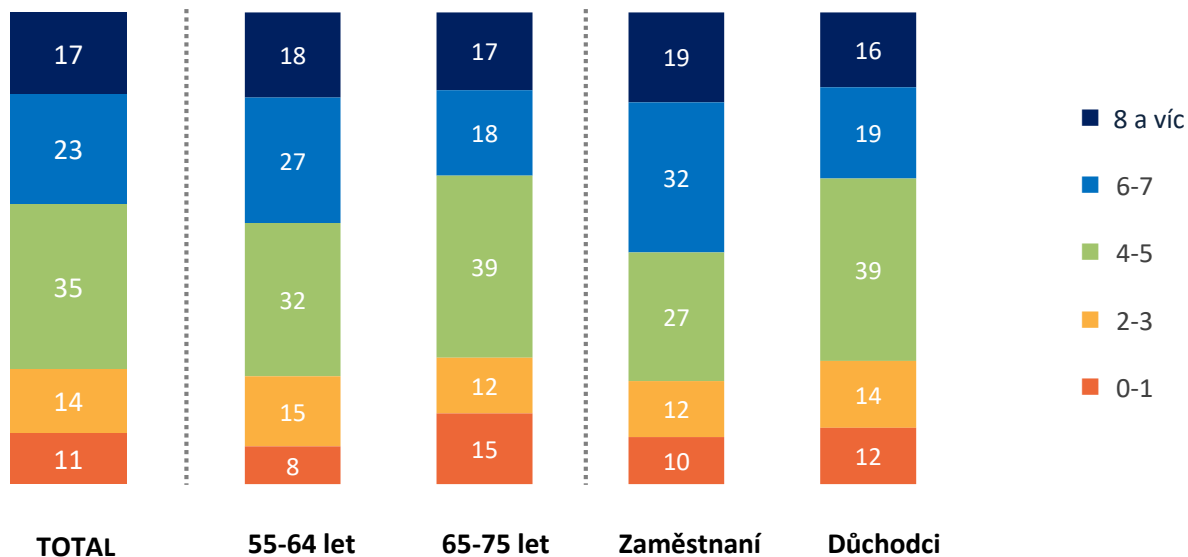
Ženy častěji uvádí podporu rodiny.

Komentář AMSP ČR:
Zde je významná role AMSP ČR, ale i státu, a to připravit pro seniory přehledné informace, pořádat kurzy a informovat nestranně o možnostech, podporách a povinnostech spojených s podnikáním starší generace.

Q7. Kdybyste začal/a v budoucnu podnikat, co z následujícího by Vám podle vašeho soudu pomohlo? (max. 3 možnosti)
n=315/ 188/127/110/176

Pokud by lidé ve věku 55 let a více začali podnikat, v práci by chtěli trávit spíše méně času, než je běžná pracovní doba.

Kolik hodin denně by lidé byli ochotni podnikání věnovat?
v %

Komentář AMSP ČR:
Je zřejmé, že lidé v předdůchodovém i důchodovém věku jsou připraveni v případě zahájení podnikatelské činnosti věnovat této aktivitě poměrně dost času.

Q8. Pokud byste v budoucnu začal/a podnikat nebo spolupracovat jako podnikatel s firmou, kolik hodin denně byste tomu chtěl/-a věnovat?
n=315/ 188/127/110/176

4 z 10 (pre)seniorů nedokázali říci žádný obor podnikání, 9% si vybralo obchod, prodej.

Preferovaný obor podnikání, v %

	TOTAL	55-64 let	65-75 let	Zaměstnaní	Důchodci
Obchod, prodej	9	10	8	9	9
Administrativa	7	5	9	8	6
Pedagogika, učitelství	6	7	4	10	3
Výroba	4	5	4	5	5
Poradenství	3	3	4	5	3
Práce na PC, s PC	3	4	3	3	5
Zdravotnictví/ošetřovatelství	3	4	2	3	3
Pohostinství	3	4	2	4	3
Doprava	3	3	2	3	3
Služby	3	2	3	2	3
Práce s lidmi, komunikace s lidmi	3	2	3	2	3
Účetnictví	2	3	2	2	2
Finance	2	2	3	1	2
Cestovní ruch	2	2	2	3	2
Strojírenství	2	2	2	2	2
Vrátnice / recepce	2	2	2	2	2
Elektrikářské práce, elektrotechnika	2	1	2	2	2
Nevím	40	43	36	41	40

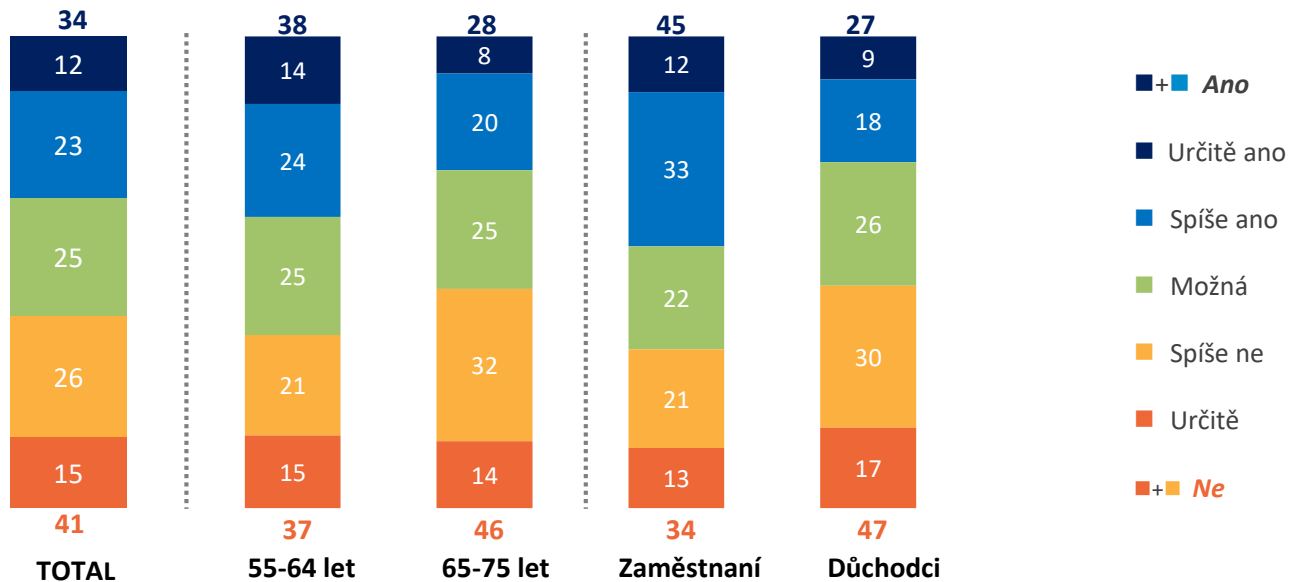
Komentář AMSP ČR:
Převládá dle očekávání drobný obchod a služby, což je slušný základ pro jejich zapojení v regionech, kde tyto aktivity nezdědka chybějí.

Q9. O jaký typ práce (obor/činnost) byste měla v rámci této spolupráce největší zájem?
n=315/ 188/127/110/176

Třetina dotazovaných si umí představit, že by pracovali na DPČ/DPP apod. Častěji se k tomu pozitivně staví zaměstnaní.

Ochota začít v budoucnu pracovat formou DPČ/DPP apod., v %

Komentář AMSP ČR:
 DPČ a DPP jsou dlouhodobě vhodnými formami spolupráce umožňující sezónní výpomoci, menší úvazky a přispívají k tolik proklamovanému pružnění trhu práce, neboť je to výhodné pro všechny strany. Je zřejmé, že rovněž starší lidé by v nemalé míře tuto formu spolupráce přivítali.

Q12. Dovedete si představit, že byste v budoucnu začal/a spolupracovat s firmou/vzdělávací institucí na zkrácený úvazek/DPČ/DPP a podobně?
 n=315/ 188/127/110/176

Polovina z dané věkové skupiny pobírá již starobní důchod, na plný úvazek pracuje třetina.

Zdroje příjmu, v %

	TOTAL	55-64 let	65-75 let	Zaměstnaní	Důchodci
Důchod – starobní	52	26	92	16	80
Práce na plný úvazek	32	48	7	83	0
Důchod – invalidní (částečný nebo plný)	15	23	2	10	18
Práce na částečný úvazek	11	12	9	15	6
Nárazové brigády	10	7	13	5	12
Pravidelné brigády	4	4	6	5	5
Jiná sociální podpora	3	4	1	2	2
Pronájem nemovitosti	3	3	2	3	2
Prodej vlastních výrobků (čaje, masti, bylinky, ...)	2	3	1	2	1
Prodej výrobků nějaké značky (Avon, Amway ...)	2	2	2	2	1
Podpora v nezaměstnanosti	2	3	0	0	0
Žádné	2	3	1	1	1

Aktivně si (při)vydělávají 54 % | 67 % 35 % | - 24 %

Q10. Jaké zdroje příjmu v současnosti využíváte?
n=315/ 188/127/110/176

Téměř polovina lidí ve věku 55 let a více chce cestovat, ti zaměstnaní ještě o něco více.

Životní cíle, v %

	TOTAL	55-64 let	65-75 let	Zaměstnaní	Důchodci
Cestování po světě	44	46	41	52	35
Změna stravování, životního stylu	31	32	30	38	27
Naučit se s novými technologiemi	23	21	27	22	23
Naučit se nový cizí jazyk	22	26	16	30	15
Studovat univerzitu/univerzitu 3. věku	12	13	12	16	10
Placená pomoc ostatním (senioři, děti, postižení atd.)	10	10	10	9	11
Nové zaměstnání	7	9	3	7	5
Fyzicky pomáhat charitativním projektům	6	6	6	7	6
Jiné	8	9	6	10	6
Žádné	12	13	11	11	15

O cestování a naučení se nového cizího jazyka mají větší zájem zaměstnanci ze státního sektoru.

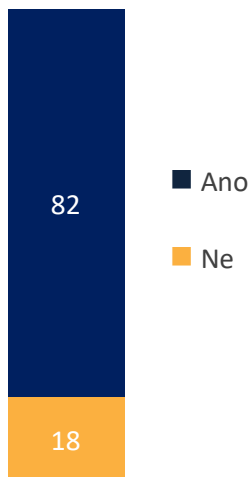
Q11. Čeho z následujícího byste ještě v životě chtěli dosáhnout?
n=315/ 188/127/110/176

A man with glasses and a light blue striped shirt is focused on working on a network switch. He is holding a pink pencil and a small component. The background shows a server room with various cables and equipment.

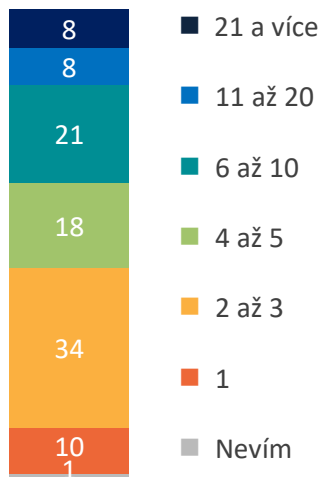
Výsledky v detailu: VÝZKUM MEZI FIRMAMI

Většina firem má zaměstnance nad 55 let

Lidé nad 55 let ve firmě,
v %

Počet zaměstnanců nad 55 let ve firmě,
v %

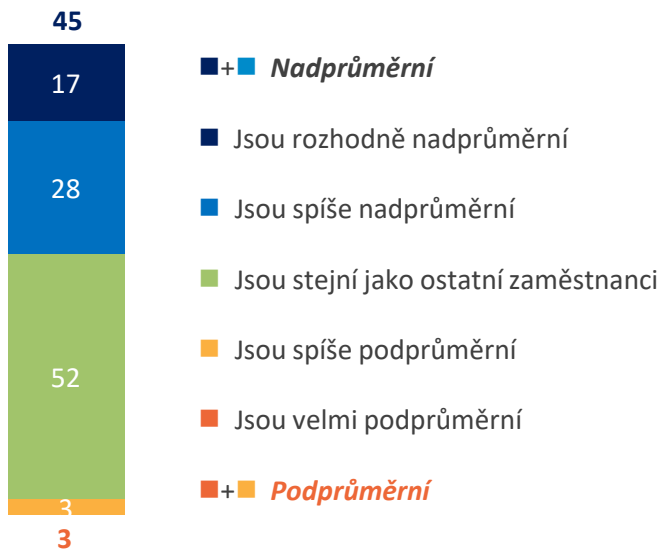
Větší firmy mají více zaměstnance ve věku 55 let a více.

Q1. Máte u vás ve firmě nějaké zaměstnance ve věku 55 a více? n=250

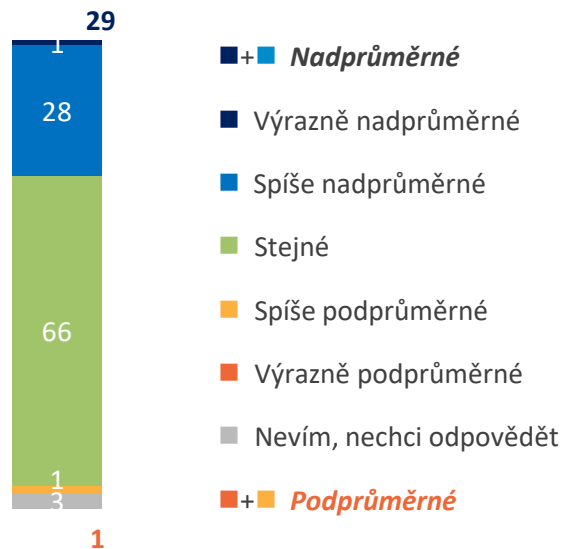
Q2. A kolik takových zaměstnanců u Vás ve firmě máte? n=206

Výkonnost zaměstnanců nad 55 let je průměrná nebo nadprůměrná, což odpovídá i jejich mzdám.

Hodnocení zaměstnanců nad 55 let, v %

Mzdy zaměstnanců nad 55 let, v %

Komentář AMSP ČR:

Potvrzuje se, že starší lidé ve firmách prokazují svoje zkušenosti a ve 45 % jsou nad podnikovým průměrem, nicméně mzda je spíše na průměru. Z pohledu přínosu jsou to pro firmy tedy velmi efektivní zaměstnanci.

Q3. A jak byste celkově hodnotili vaše zaměstnance nad 55 let ve srovnání se ostatními zaměstnanci?

Q7. Pokud se podíváte na mzdy lidí nad 55 let u vás ve firmě, jsou ve srovnání s kolegy

n=206

Zaměstnanci nad 55 let jsou oceňováni hlavně díky svým zkušenostem a spolehlivosti. Téměř polovina firem nevedla žádné jejich nedostatky.

V čem jsou zaměstnanci nad 55 lepší, v %

Zkušenost	55
Spolehlivost	22
Zodpovědnost	16
Loajalita	9
Mají návyky, dlouhodobé návyky	5
Váží si zaměstnání	5
Více času, časová flexibilita	4
Pečlivost	4
Přístup k práci	4
Nemají nemocné děti, nemusí hlídat děti	4
Pracovitost	3
Dobrá docházka	3
V ničem/nevím	11

Zobrazeny pouze odpovědi s četností 3% a více.

V čem mají zaměstnanci nad 55 nedostatky, v %

Pomalejší	18
Častější nemocnost	12
Méně sil, unavenější	10
Menší IT dovednosti/zkušenost	9
Nejsou tolik ochotní se učit novým věcem	6
Menší flexibilita, pružnost ke změnám	5
Menší výkonnost	3
Neznalost jazyků	1
Brzy odejdou do důchodu	1
V ničem/nevím	45
Něco jiného	8

Komentář AMSP ČR:
Je vidět, že starší jsou nejen výkonní a spolehliví, ale že mohou být i vzorem, mentorem a příkladem pro mladší generaci, která zase přináší do firmy nové technologie, rychlost, dravost, což starším chybí. Za ideální je proto považován vyvážený stav starších i mladších.

Q4. V čem jsou zaměstnanci nad 55 let lepší než ostatní?

Q5. Jaké nedostatky mají zaměstnanci nad 55 let oproti ostatním zaměstnancům?

n=206

Firmy vnímají jako nejdůležitější atribut pro zaměstnance nad 55 let jistotu zaměstnání následovanou vztahy na pracovišti.

Hodnocení důležitosti atributů pro zaměstnance nad 55 let, v %

Jistota práce	60
Vztahy na pracovišti	50
Dobré finanční hodnocení	43
Respekt kolegů, pocit uznání	41
Samostatnost vykonávání práce	33
Dobrý nadřízený	20
Zajímavá náplň práce	16
Něco jiného	1
Nevím	3

Komentář AMSP ČR:

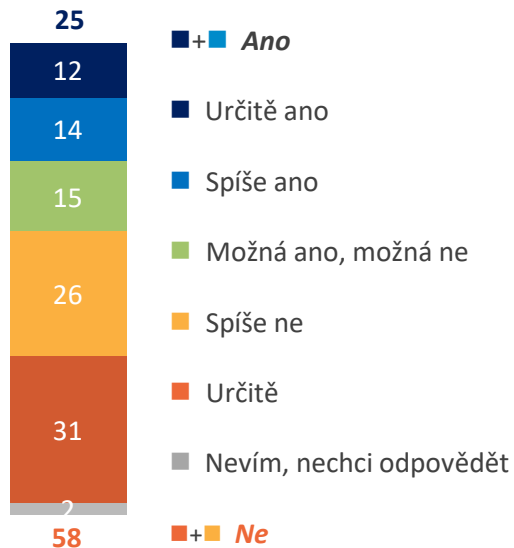
Firmy si uvědomují, že starší pracovníky neudrží na sliby růstu a komfortu, ale sází na jistotu, vztahy a vzájemný respekt.

Q6. Co je z vaší zkušenosti podle vás v zaměstnání pro lidi nad 55 let důležité? (maximálně 3 aspekty každý)
n=250

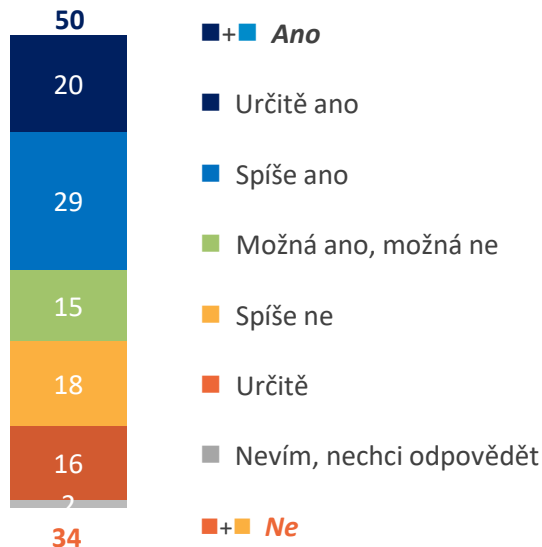

Zájem o zaměstnance nad 55 let je spíše formou DPČ, jako OSVČ o ně má zájem 25 % podniků.

Zájem o zaměstnance nad 55 let jako OSVČ, v %

Zájem o zaměstnance nad 55 let formou DPČ/zkráceného úvazku, v %

Komentář AMSP ČR:
Toto je logický důsledek poměrně nepružného zákoníku práce a rovněž vyjádřením toho, že firmy nechtějí jít do vyššího rizika a rády využijí pracovníků na určité typy práce, aniž by se musely dlouhodobě vázat ke spolupráci.

Q8. Měli byste potenciálně zájem o spolupráci s lidmi nad 55 let na bázi OSVČ?

Q11. Měli byste potenciálně zájem o spolupráci s lidmi nad 55 let na bázi DPČ/zkráceného úvazku a podobně?

n=250

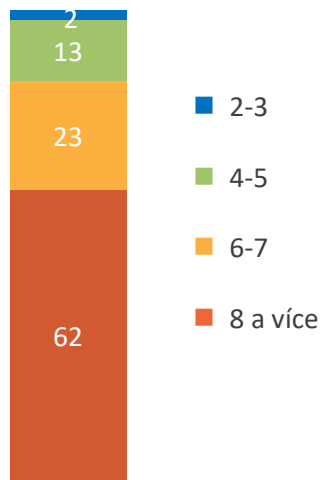
Žádná práce se z pohledu podniků neukázala výrazně nejvhodnější pro lidi starší 55 let, jmenované pozice jsou velmi pestré. Většinou by se od nich očekávala standardní pracovní doba.

Vhodná náplň práce, v %

Očekávané množství denně odpracovaných hodin, v %

Zámečnick	9
Prodej/Marketing	9
Dělnická práce	7
Obchodní zástupce	6
Obráběč kovů	5
Výroba	5
Technická práce	5
Svářeč	5
Administrativa	5
Řidič	4
Programování	4

Zobrazeny pouze odpovědi s četností 4% a více.

Komentář AMSP ČR:
Podniky do značné míry respektují časové požadavky starších pracovníků a vychází jim dle konkrétních pozic vstříc.

Q9. Jaký druh náplně práce ve vaší firmě by byl podle vás pro takovouto spolupráci s lidmi nad 55 let nejvhodnější (tedy na bázi OSVČ)?

Q10. Kolik hodin práce denně byste v rámci takové spolupráce od spolupracovníků nad 55 let očekávali?

n=100 (ti se zájmem o lidi nad 55 let jako OSVČ)

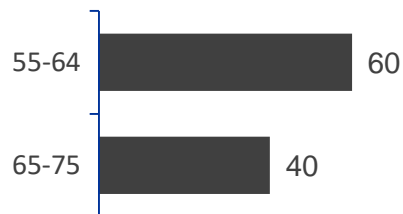
A man with glasses and a light blue striped shirt is focused on working on a network switch. He is holding a pink pencil and a small component. The background shows a server room with racks and cables.

Příloha: Struktura vzorku

Struktura vzorku-(pre)senioři,

v %

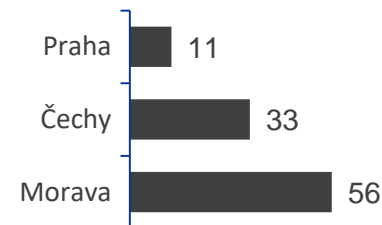
Věk

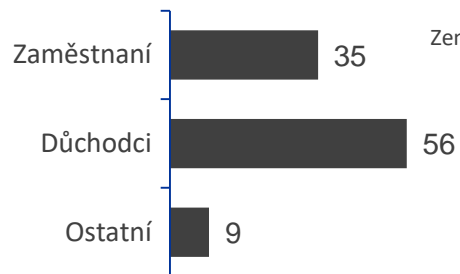
Pohlaví

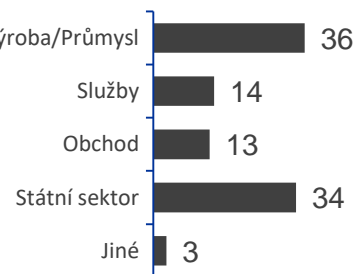
Region

Zaměstnanecký status

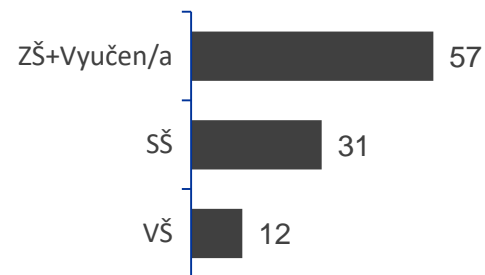

Obor

validní báze (ti, kteří uvedli obor)

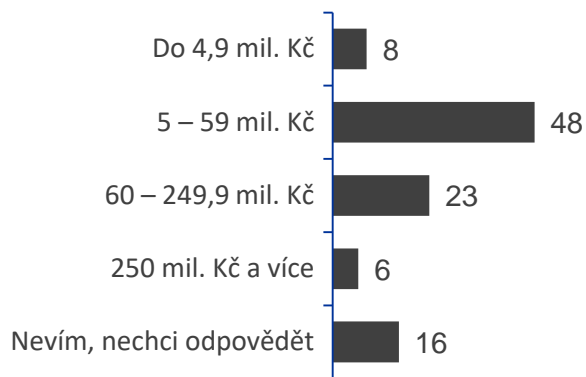
Vzdělání

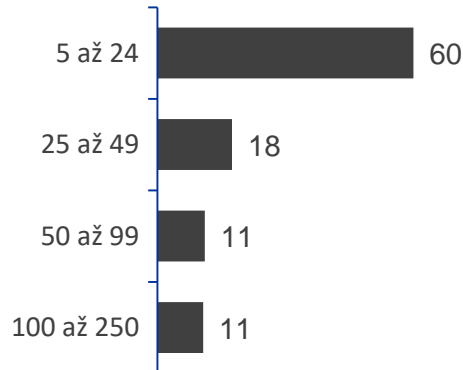
Struktura vzorku-firmy,

v %

Obrat

Počet zaměstnanců

Kraj

Jihomoravský kraj	19
Moravskoslezský kraj	12
Praha	9
Zlínský kraj	9
Královeshradecký kraj	7
Jihočeský kraj	6
Pardubický kraj	6
Olomoucký kraj	6
Ústecký kraj	6
Středočeský kraj	5
Plzeňský kraj	4
Liberecký kraj	4
Vysočina	3
Karlovarský kraj	2

Typ provozovny

Velkoobchod a maloobchod	21
Zpracovatelský průmysl	21
Stavebnictví	5
Zdravotní a sociální péče	4
Ubytování, stravování a pohostinství	2
Profesní, vědecké a technické činnosti	2
Zemědělství, lesnictví a rybářství	2
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla	2
Doprava a skladování	2
Informační a komunikační činnosti	2
Vzdělávání	1
Ostatní činnosti	38